

ÇOCUKLUK ÖRSELEYİCİ YAŞANTILARININ ERGENLİKTEKİ YAKIN İLİŞKİLERDE BİREYE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Neslihan DURMUŞOĞLU*
S. Sunay Yıldırım DOĞRU**

ÖZET

Bu araştırmada çocukluk örseleme yaşantılarının (fiziksel istismar, duygusal istismar ve cinsel istismar) ve bazı kişisel değişkenlerin ergenlerin ilişkisel benlik saygısı, ilişkisel depresyon ve ilişkisel saplantılı düşüncelerine etkisi incelenmiştir. Kişisel değişkenler olarak cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve gelir düzeyi alınmıştır. Araştırmada ikik veya daha fazla değişken arasında birlikte değişimin varlığı ve/veya derecesini araştıran genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Selçuk Üniversitesinin farklı fakültelerinde eğitim görmekte olan birinci sınıf öğrencileri arasından tesadüfi küme örnekleme yöntemi ile seçilen 579 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre: İlişkisel benlik saygısı ve ilişkisel depresyonun cinsiyete göre farklılaştığı; kızların ilişkisel benlik saygısı puanlarının erkeklerden, erkeklerin ilişkisel depresyon puanlarının kızlardan yüksek olduğu bulunmuştur. Baba eğitim durumu değişkenine göre ergenlerin ilişkisel benlik saygısı puanlarında farklılaşma olduğu; üniversite mezunu babaların çocuklarının ilişkisel benlik saygısı puanlarının lise ve ortaokul mezunu babaların çocuklarının ilişkisel benlik saygısı puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca çocukluk örseleme yaşantılarından fiziksel ve duygusal istismar ile ergenlerin ilişkisel benlik saygısı puanları arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ergenlerin ilişkisel depresyon puanları ile çocukluk örseleme yaşantılarının her üç alt boyutu arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel İstismar, Duygusal İstismar, Cinsel İstismar, İlişkisel Benlik Saygısı, İlişkisel Depresyon, İlişkisel Saplantılı Düşünme

ABSTRACT

In this study, the traumatic experiences at the childhood (physical abuse, emotional abuse, sexual abuse) and of some individual variables, the influence on with relational esteem, relational depression and relational preoccupation have been studied. Sexuality, the education level of mother, the education level of father and income level as individual variables have been taken. The samples of the study form 579 students chosen with taking as chance event model between the first class student who have been attending at the different fakulty. According to the findings obtained, it has been found that relational esteem and relational depression have become different as to sexuality, the points of men's relational depression higher than the girls' has been. As to variable the education level of father it has been found meaningfully high the points the relational esteem of the children of the fathers graduated from university than the relational esteem of the children of the fathers graduated from high school and secondary school. Furthermore, it has been found a negative relation meaningfully between the points of the relational esteem of the adolescent and physical abuse and emotional abuse from the traumatic experiences at the childhood. It has been determined a meaningfully positive relation between

* Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi

** Yrd. Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi

every three inferior dimension of the childhood traumatic experiences and the relational depression points of the adolescent.

Keywords: Physical Abuse, Emotional Abuse, Sexual Abuse, Relational Esteem, Relational Depression, Relational Preoccupation.

GİRİŐ

Aile çocuğun ruhen ve bedenen sağlıklı ve mutlu bir hayat sürmesi için gerekli olan bakımı, korumayı, sevgi dolu bir ortamda yaşama ve yetiŐme hakkını sağlamakla yükümlü en küçük kurum olarak bilinmektedir. Çocuğun korunması kişiliğinin gelişimi çocuğa gerekli ilgi ve desteğim sağlanması konusundaki anahtar rollerine rağmen aileler zaman zaman bu ideal ortamı sunmayı başaramazlar (Polat, 2001, s. 2).

Son yıllarda insan psikolojisi alanında yapılan birçok çalışma ruhsal bozuklukların temelinde yatan neden olarak çocuklukta ki örselenme yaŐantılarına odaklanmış, çocukluk çağında yaşanan duygusal travmaların ileriki yıllarda kişilik bozuklukları, depresyon, madde kullanımı, antisosyal davranış bozuklukları gibi birçok ruhsal sorunla iliŐkisini ortaya koymuŐtur (Brown ve Anderson, 1991, s. 56).

Çocuk istismarı ve ihmali ana baba yada bakıcı gibi bir eriŐkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kiŐilerce uygunsuz yada hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini engelleyen yada kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür (Oral ve ark.,2001, s. 9). Çocuğa yönelik kötü muamele ya da çocuk istismarı insanlık tarihi kadar eski bir olgu olmakla birlikte günümüzde istismar olgularının halen yarısı bilinmemekte, bildirilmemektedir. Çocuk istismarı yinelenebilirliği, çocuğa genellikle en yakını olan kişiler tarafından yapılıyor olması ve çocuk üzerinde yaşamının ilerleyen yıllarını dahi etkileyecek uzun süreli etkilerinin olması tanımlanması ve tedavi edilmesi en zor travma türüdür (Yılmaz ve diğerleri, 2003, s. 295).

Çocukluk yaŐantılarında ihmal ve istismar öyküsü bulunan yetiŐkinler ruhsal sorunlar açısından daha yüksek risk altındadırlar. Ayrıca bu kişiler bireylerle kurmuş oldukları sosyal ilişkilerde de çekingen, korkak, anti-sosyal davranıŐlar sergilemektedirler. Burgess ve arkadaşları çocukları örseleyici yaŐantı durumlarında travmaya özgün davranış kalıpları (çabuk tepki verme, kaçınma, çaresizlik, yıkıcı davranıŐlar) geliŐtirdiđini ve bunların oluŐan biliŐsel Őemalar yoluyla yetiŐkin yaşama taŐındıđını ileri sürmektedir. Bu çocukların eriŐkin dönemdeki ilişkilerinde çocuklukta ki kötüye kullanma, saldırıya uğrama, Şiddet ve örselenme sahnelerini yineleyici biçimde yaşadıkları düşünölmektedir (Burgess ve ark. 1995, s. 16).

Bireyin ilişkisel anlamda en yoğun geçirdiği dönem ergenlik dönemidir. Ergenliğe geçmekte olan çocuklar anne babaları ile olan iliŐkilerini önemsemekle birlikte arkadaşlıkları da yakın ve destekleyici bir ilişki türü ve kendilerini açma olarak değerlendirmekte özellikle de arkadaşlık ilişkilerinde yakınlık ve gizliliği ön plana çıkarmaktadır(McNelles ve Connoly,1999,s.145).

Bebeklikte başlayan, çocuklukta geliŐen ilgi ve sevgi gereksinimi gençlik çağında artar, geniŐler, Őiddetlenir. Genç yakınlarından, başkalarından,

Çocukluk Örselleyici Yaşantılarının Ergenlikteki Yakın İlişkilerde Bireye Etkisinin İncelenmesi

çevresinden anlayış, ilgi ve sevgi bekler (Köknel, 1998, s. 159).

Ergenlerin arkadaşları ile ilişkileri aile ile olan ilişkisinden farklılık gerektirir. Eşitlikçi bir sosyal teması temel alır. Akranları ile kurduğu ilişkide genç sosyal ilişki kurmayı, güvenli davranış göstermeyi, kendi düşüncesini ifade etmeyi, başkalarının görüşlerine hoşgörü göstermeyi öğrenir. Karşı cinsin genci kabul edici tavırlar içinde olması ve genci beğenmesi ergenin kendini değerli bir varlık olarak algılamasına ve karşı cinsle daha güvenli ilişkiler kurmasına yol açar (Kulaksızoğlu, 2000, s. 88).

Ergenlik dönemindeki yakın arkadaşlıkların ergenin benlik değerini artırdığı, sosyal becerilerinin gelişmesi için fırsat yarattığı, bireysel gelişimini daha doğru biçimde değerlendirmesine yol açtığı ve sağlıklı ergen gelişimi için önemli görülen gruba ait olma gereksinimini karşıladığı bilinmektedir (Sayıl ve Diğerleri, 2002,s. 155).

Erikson erişkinliğin ilk yıllarının en önemli tehditinin yakın ve derin ilişki kuramayıp yalnız kalmak olduğunu belirtir. Yakın ilişki kurabilmek için gerekli yetileri geliştiren ergen başka bir erişkine bağlanıp karşılıklı doyum sağlayan bir ilişki kurabilir. Bu derin ilişkiyi bulamamak yalnızlık, uzaklık ve farklılık duyguları yaratabilir (Orwin, 1997, s.154).

Birbirlerini anlayan ve karşılıklı duyguları paylaşmada istekli olan insanlar arasında kurulan yakın ilişkiler sosyal ilişkilerin en önemli alanını oluşturur. Bireylerin çevrelerindeki kişilerle kurdukları yakın ilişkiler: hayatın her döneminde farklılık gösteren ihtiyaçların doyurulmasını ve yaşanması muhtemel olan güçlüklerle uyum sağlayabilme durumunu da etkiler (Hamarta, 2004, s.1).

Yakın ilişkilerin benlik gelişimine katkısı olduğu yaygın olarak kabul gören bir görüştür. Bu görüşe göre ergen benlik gelişimini gerçekleştirebilmek için kendisini duyarlı ve düşünceli olmaya götürecektir yakın arkadaşlık ilişkileri yaşmalıdır (Kasatura, 1998, s. 77).

Yakın ilişkilerde bireyin kendini algılama biçimine göre bireylerde ilişkisel benlik saygısı, ilişkisel depresyon, ilişkisel saplanma gelişir. Bireyin kendini anlama çabaları psikolojinin temel konuları içerisinde önemli bir yer tutar. William James'ten itibaren psikologlar bireyin tam olarak anlaşılabilmesi için çok yönlü doğasının tanınması gerekliliğini vurgulamışlardır. Bireylerin kendilik algılarına ilişkin değerlendirmeleri onların yakın ilişkileri ile doğrudan ilişkilidir. Pek çok araştırmacı bireylerin kendilerine bakış açılarının yakın ilişkilerinin gelişmesinde ve sürdürülmesinde önemli bir etkisi olduğunu belirtmiştir (Brehm, 1992). Çocukluk örselenme yaşantılarının bireyin kendilik algısı üzerindeki olumsuz etkileri de yapılan birçok çalışma ile ortaya koyulmuştur (Loos ve Alexander, 1997, s.361).

İlişkisel benlik saygısı bireyin yakın ilişki kurma ve sürdürme yeteneğine olan olumlu bakışı ifade eder. İlişkisel benlik saygısının gelişimi elbette ki genel benlik saygısının gelişim süreci içerisinde şekillenir. Benlik saygısı, bireyin kendisine ilişkin genel bir değerlendirmeyi ifade ederken, ilişkisel benlik saygısı bireyin yakın ilişkiler içerisinde kendini nasıl algıladığını ifade etmektedir (Hamarta, 2004, s. 2).

İlişkişel benlik saygısı romantik ilişkişelerde ve kişiler arası etkileşimde önemli bir rol oynar. Bu anlamda ilişkişel benlik saygısı ne kadar yüksekse, bireyler yakın ilişkişelerinde birbirlerine o kadar bağlı ve yakın olurlar. Bu sebeple ilişkişel benlik saygısı yüksek bireyler, samimi ilişkişelerinde daha fazla sevgi ve ilgi gösterirler (Hamarta, 2004, ss. 2-3).

Yakın ilişkişeler kapsamı içerisinde bireyler ilişkiş yeterlilikleri olumlu değerlendirmelerinin yanında olumsuz değerlendirmelerde yaparlar ki bu durum ilişkişel depresyon olarak adlandırılır. İlişkişel depresyon kişinin yakın ilişkişelerindeki konumu hakkında kendini huzursuz hissetmesidir. Yakın ilişkiş içerisinde olan bireylerin ilişkişelerinde kendilerine yönelik güven eksikliği yaşamaları bu bireylerin ilişkişel depresyon yaşadıkları şeklinde açıklanabilir(Hamarta, 2004, s. 3).

İlişkişel saplantılı düşünme ise bireyin ilişkişini tamamen içselleştirmesi, kafasını sürekli onunla meşgul etmesi ve neredeyse saplantı haline getirmesi eğilimi olarak açıklanmaktadır. Yapılan çalışmalar ilişkişel benlik saygısı ile ilişkişel saplantılı düşünme arasında negatif bir ilişkinin olduğunu göstermiştir (Hamarta, 2004, s. 3).

Bu çalışmanın amacı çocukluk döneminde yaşanan örseleyici yaşantılarla ergenlikte yakın ilişkişelerde bireyin kendisini algılama biçimi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığının belirlenmesidir. Araştırmada örseleyici yaşantılar bağlamında fiziksel istismar, duygusal istismar ve cinsel istismar ele alınmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin çocukluk örselenme yaşantıları ile bazı değişkenlerin öğrencilerin ilişkişel benlik saygısı, ilişkişel depresyon ve ilişkişel saplantılı düşünmeye etkileri incelenmiştir. Araştırma iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığı ve/veya derecesini araştıran genel tarama modellerinden ilişkişel tarama modeli kullanılarak yapılmıştır (Karasar, 1998, s. 81).

ÖRNEKLEM

Araştırmanın örneklemini Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Veterinerlik Fakültesi, Hukuk Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakülteleridir. Araştırma örneklemini bu fakültelerin çeşitli bölümlerinde öğrenim görmekte olan birinci sınıf öğrencilerinden tesadüfi küme örnekleme yöntemi ile seçilen 333'ü kız, 279'u erkek toplam 579 ergen oluşturmuştur.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

İlişki Değerlendirme Ölçeği: Snell ve Finney (1993) tarafından geliştirilen “İlişkişel Değerlendirme Ölçeği” (Relational Assessment Questionnaire) bireylerin üç ilişkiş kurma eğilimini ölçmek için geliştirilmiştir. Bunlar bir kişinin diğer bir kişi ile yakın ilişkiş kurma becerisini olumlu olarak değerlendirme olarak tanımlanan “ilişkişel benlik saygısı”, kişinin yakın ilişkişelerindeki durumu hakkında kendini kötü hissetmesi eğilimini ifade eden “ilişkişel depresyon” ve

Çocukluk Örselenme Yaşantılarının Ergenlikteki Yakın İlişkilerde Bireye Etkisinin İncelenmesi

yakın ilişkiler için aşırı olumsuz duygu besleme eğilimi olarak nitelendirilen ilişkişel saplantılı düşünmedir. Katılımcılar ölçekte yer alan her cümle için 5'li likert tipi değerlendirmeye uygun puan vererek maddenin kendini ne ölçüde anlattığını belirtmişlerdir.

Ölçeğin Türkiye'ye uyarlaması Hamarta (2004) tarafından yapılmış olup ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği test-tekrar test yöntemi ile yapılmıştır.

Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği: Bernstein ve arkadaşları (1994) tarafından hazırlanan ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması madde bağımlısı bir grupla yapılmış ölçeğin fiziksel ve duygusal istismar, cinsel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal olmak üzere dört alt ölçeğinin olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach alfa katsayıları 0.79 ve 0.94 arasında bulunmuş geçerlik ve güvenilirliği yüksek olarak saptanmıştır.

Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Aslan ve Alparslan (1999) tarafından yapılmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında test güvenilirliği 0.96 olarak saptanmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması üç alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçeğin puanlaması "hiçbir zaman", nadiren", "bazen", "sıklıkla" ve "çok sık" cevaplarına karşılık gelen 1-5 arası likert tipi değerlendirme ile yapılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Ergenlerle ilgili birtakım değişkenler hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Kişisel Bilgi Formunda öğrencinin cinsiyeti, ailesinin ekonomik durumu, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu soruları bulunmaktadır. Etik kurallar göz önünde bulundurularak araştırma sırasında öğrencilere kimlik bilgilerini içeren sorular yöneltilmemiştir.

İŞLEM

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından toplanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu", ergenlerin ilişkişel benlik saygısı, ilişkişel depresyon, ilişkişel saplantılı düşünme puanlarını belirlemek amacıyla Snell ve Finney'in "İlişki Değerlendirme Ölçeği" ile Bernstein ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği" daha önceden tesadüfi örnekleme ile belirlenen sınıflardaki öğrencilere aynı anda uygulanmıştır. Uygulamadan önce öğrencilere ölçeklerle ilgili yönergeler okunmuş, araştırma ile ilgili bilgi verilmiştir. Uygulama yaklaşık 25-30 dakika sürmüştür. Uygulamalara öğrenciler gruplar halinde alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmamıza katılan öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre dağılımları şöyledir: örnekleminizi oluşturan ergenlerin yaş ortalaması 18.04 olup kızlar ve erkeklerin yaş ortalamaları benzer dağılımlar göstermiştir. Araştırmaya katılan ergenlerin 139'u alt sosyoekonomik düzeyde ailelerden, 111'i orta sosyoekonomik düzeyde ailelerden, 129'u üst sosyoekonomik düzeyde ailelerden gelmekteydi. Ergenlerin 371'i ilkökul mezunu, 68'i ortaokul mezunu annelerin , 93'ü lise mezunu annelerin , 47'sida yüksekokul mezunu annelerin çocuklarıdır. Ergenlerin baba eğitim durumu değişkenine göre dağılımı ise 186'sı ilkökul , 95'i ortaokul, 142'si lise ve 156'sida yüksekokul

mezunu babaların çocuklarıdır.

Ergenlerin yakın ilişkileri içerisinde kendilerini olumlu değerlendirmeleri anlamına gelen İlişkisel benlik saygısı ile çocukluk örselenme yaşantıları alt ölçek puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson momentler çarpımı Korelesyon tekniği kullanılmış sonuçlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Ergenlerin İlişkisel Benlik Saygısı Puanları ile Çocukluk İstismarları Alt Ölçek Puanları Arasındaki Pearson Korelasyon Düzeyleri

İstismar Çeşitleri		Fiziksel İstismar	Duygusal İstismar	Cinsel İstismar
İlişkisel Benlik Saygısı	Pearson Correlation	-,090	-,190	-,065
	P	0,03	0,00	0,12
	N	579	579	579

Tablo 1 incelendiğinde ergenlerin ilişkisel benlik saygısı puanları ile çocukluk örselenme yaşantıları ölçeğinin fiziksel istismar ve duygusal istismar alt boyutları arasında 0.05 düzeyinde anlamlı ve ters (-) yönde bir ilişki bulunmuştur. Cinsel istismar alt boyutuyla ilişkisel benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Ergenlerin yakın ilişkiler içinde kendilerine olumsuz bakış açılarını ifade eden ilişkisel depresyon düzeyleri ile çocukluk örselenme yaşantıları alt ölçek puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonuçları tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ergenlerin İlişkisel Depresyon Puanları ile Çocukluk İstismarları Alt Ölçek Puanları Arasındaki Pearson Korelasyon Düzeyleri

İstismar Çeşitleri		Fiziksel İstismar	Duygusal İstismar	Cinsel İstismar
İlişkisel Depresyon	Pearson Correlation	0,236	0,308	0,082
	P	0,000	0,000	0,048
	N	579	579	579

Tablo 2 incelendiğinde ergenlerin ilişkisel depresyon düzeyleri ile çocukluk yıllarında yaşanan fiziksel ve duygusal istismar arasında .01 düzeyinde kuvvetli bir ilişki , ilişkisel depresyonla cinsel istismar arasında da .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Ergenlerin ilişkisel saplantı puanları ile çocukluk örselenme yaşantıları alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonuçları tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Ergenlerin İlişkisel Saplantılı Düşünme Puanları ile Çocukluk İstismarları Alt Ölçek Puanları Arasındaki Pearson Korelasyon Düzeyleri

İstismar Çeşitleri		Fiziksel İstismar	Duygusal İstismar	Cinsel İstismar
İlişkisel Saplantılı Düşünme	Pearson Correlation	0,022	-,014	0,003
	P	,593	,738	,935
	N	579	579	579

Tablo 3 incelendiğinde ergenlerin ilişkisel saplantılı düşünme puanları ile çocukluk yıllarında yaşanan fiziksel, duygusal ve cinsel istismar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

TARTIŞMA VE YORUM

Bu çalışmada ergenlikte bireyin girmiş olduğu yakın ilişkiler içerisinde kendisini algılama şekli (ilişkisel benlik saygısı, ilişkisel depresyon, ilişkisel saplantılı düşünme) ile çocukluk döneminde maruz kaldığı istismarlar arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

Bulgular incelendiğinde çocukluk örselenmelerinden fiziksel ve duygusal istismarla ilişkisel benlik saygısı arasında anlamlı düzeyde (-) bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Ancak ilişkisel benlik saygısı ile cinsel istismar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Çocukluk yılları bireyin kişiliğinin temellerinin atıldığı dönemdir (Brown ve Anderson, 1991, s. 57). Bireyin güven duygusunu kazanması bu yıllarda yaşadığı olumlu deneyimlere bağlıdır. Çocukluğunda istismara uğrayan bireylerde benlik saygısı zedelenir bu kişilerin ikili ilişkilerinde de kendilerine güvenlerinde problem yaşamaları beklenir. Elde edilen sonuçlar Colman ve Widom (2004) tarafından yapılan bir araştırmada elde edilen çocukluğunda istismar yaşantısı olan bireylerin yakın ilişkilerle ilgili olumlu algılamaları istismara uğramayanlardan anlamlı derecede düşüktür bulgusuyla uyumludur (Colman ve Widom, 2004. s. 1133). Tencer (2002) tarafından yapılan bir çalışmada duygusal istismarın yakın ilişkiler üzerinde anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada duygusal istismara uğrayanların uğramayanlara oranla daha az yakın ilişkiye girebildikleri kişilerarası ilişkilerde daha yetersiz oldukları şeklindeki sonuç da çalışmamızı destekler niteliktedir (Tencer, 2002, s. 772).

Oates (1991) tarafından cinsel istismara uğrayan ve uğramayan kadınlar üzerinde yapılan çalışmada cinsel istismara uğrayanlarda daha az duygularını dışa vurma ve daha çok sosyal yetersizlik görüldüğü şeklindeki bulgu ise çalışmamızla çelişkilidir. Buradaki çelişkinin sebebi kültürel farklılık olabileceği gibi toplumumuzda yaygın olan tabular sebebiyle ergenlerin cinsel istismarla ilgili sorulara objektif cevap vermeme ihtimalleri de olabilir (Oates, 1991, ss.144-145).

Araştırmada ilişkisel depresyon ile ilgili elde ettiğimiz bulgular incelendiğinde ise ilişkisel depresyonla fiziksel, duygusal ve cinsel istismar arasında anlamlı ilişki

bulunmuştur. Fiziksel ve duygusal istismar ile saptanan ilişki .01 düzeyinde güçlü bir ilişki iken cinsel istismar ile saptanan ilişki .05 düzeyinde anlamlı fakat diğerlerine göre daha zayıf bulunmuştur. Buda yine toplumun içe dönük yapısından kaynaklanıyor olabilir. Araştırma bulgularımız Zuravin ve Fontanella (1999) tarafından cinsel istismara uğrayan kadınlar üzerinde yapılan bir araştırmada cinsel istismara uğrayanlarda depresyon oranının anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucu ile uyum göstermektedir (Zuravin ve Fontanella, 1999, s. 4). Yine Peleikis ve arkadaşları tarafından yapılan bir çalışmada elde edilen kontrol grubuna oranla istismara uğrayanlarda görülen anlamlı düzeyde yüksek depresyon oranı bulgusu da çalıŐmamızın sonuçlarını destekler niteliktedir. İstismar yaşantısı olan bireylerde kendini değersiz görme ve kendini suçlama davranıŐları beraberinde depresyonu getirmektedir. Bu kişiler karşı cinsle ilişkilerinde de kendine güvensiz ve mutsuz olacaktır. AraŐtırmamızın sonucu da bu bireylerin ikili iliŐkilerine bakış ağlarının da istismardan etkilendiği yönündedir (Peleikis ve ark., 2005, s. 31).

Araştırmadan elde ettiğimiz bir diğer bulgu fiziksel, duygusal ve cinsel bütün istismar türleriyle ilişkisel saplantılı düşünme arasında anlamlı düzeyde bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır. Saplantı bireyin bir davranıŐı saçma olduğunu bildiği halde zihninden uzaklaŐtıramadıđı, inatçı, uygunsuz, kiŐiye rahatsızlık veren, fikir, düşünce ve hayallerdir. Saplantı davranıŐı bireyin saplandığı konuyla ilgili içinde yaşadığı kaygıların bir sonucudur. İlişkisel saplantı düzeyi yüksek olan bireylerde ilişki kurma ya da iliŐkilerini devam ettirme konusunda kaygı yaşarlar (Snell ve Finney, 1993).

Bireyin ilişkisel saplantı durumu genellikle ilişki içindeki bireylerden birinin kaybı bağlamında değerlendirilmiştir. İstismar da herhangi bir kayıp olmaması istismarla ilişkisel saplantı arasında ilişki bulunmayıŐının sebebi olabilir. İlişkisel saplantılı düşünmenin farklı deđerŐkenler ele alınarak ileriki çalıŐmalarda incelenmesi bu konu için aydınlatıcı olacaktır. Bu araştırmadan da anlaŐıldıđı gibi istismar sadece olayın yaŐandıđı zaman diliminde değil bireyin hayatı üzerinde uzun yıllar etkisini sürdüren bir konudur. O yüzden toplumun, ailelerin, öğretmenlerin, hekimlerin ve psikolojik danıŐmanların bu konuda daha uyanık olmaları ve istismar konusunda bilgilendirilmesi, çeşitli eğitim seminerleri düzenlenmesi ve istismara uğrayanların da danıŐmanlık hizmetleriyle desteklenmesi faydalı olacaktır.

Çocukluk dönemindeki örselleyici yaşantıların uzun dönemdeki etkileri ile ilgili yurtiçinde yapılmış çalışmalar sayıca oldukça az ve yetersizdir. Mevcut alıŐmalar da genellikle sağlık alanında yapılmış olup istismar geçmiŐli bireylerin ileriki dönemlerinde ruhsal hastalık belirtileri yönünden taranması Şeklinde alıŐmalardır. Halbuki istismarlar uzun dönemde bireyin sosyal ilişkileri üzerinde de bozulmalara yol açabilir. Yurt içinde bu konu ile ilgili deđerŐik araŐtırmalar yapılması alana katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Aslan, H.&Alparslan, N.(1999): **Çocukluk Örseleme Yaşantıları Ölçeğinin Bir Üniversite Öğrencisi Örnekleminde Geçerlik, Güvenirlik ve Faktör Yapısı.** Türk Psikiyatri Dergisi. 10(4).
- Andersson, Charlotte. (2001). **Shame and attachment: An experimental study on unconscious shame, its relation to attachment and implicit mood, and a correlational study on internalized shame and attachment style.** Master's Thesis. Department of Psychology. Uppsala University. (In Swedish).
- Brehm, S.S. (1992): **Intimate relationships.** New York: McGraw-Hill, 2. Baskı.
- Brown, G.R. & Anderson, B.(1991): **Psychiatric morbidity in adult psychiatric inpatients with childhood histories of sexual and physical abuse.** Am J Psychiatry.148.
- Burgess, A.W. ve Diğerleri (1995) : **Biology of memory and childhood trauma.** J Psychosocial Nursing Mental Health Service. 33(3).
- Colman, A.R., & Widom, C.S.(2004): **Childhood Abuse And Neglect And Adult İntimate Relationships: A Prospective Study.** Child Abuse & Neglect, 28, 1133-1151.
- Hamarta, E. (2004): **Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişkilerindeki Bazı Değişkenlerin (Benlik Saygısı, Depresyon ve Saplantılı Düşünme) Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi.** Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Kasatura, İ. (1998): **Kişilik ve Özgüven.** İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Köknel, Ö. (1998): **Dolu Dolu Yaşamak.** İstanbul: Altın Kitaplar.
- Kulaksızoğlu, A. (2000): **Ergenlik Psikolojisi.** 3.Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Loos, M. E. & Alexander, P. C. (1997):**Differential Effects Associated With Self Reported Histories Of Abuse And Neglect In A Cooleege Sample.** Journal Of Interpersonal Violence, Vol:12. 340-360.
- McNelles, L. R. & Connoly, J. A.(1999): **Intimacy between adolescent friends: Age and Gender Differences in İntimate affect and intimate behaviours,** Journal Research Adolescent:9.
- Oates, K. (1991): **Çocukların Cinsel İstismarının Kalıcı Etkileri, Çocukların Kötü Muameleden Korunması I. Ulusal Kongresi,** Ed: Konanç,E., Gürkaynak,İ., Egemen, A., Gözde Repro Ofset, Ankara.
- Oral, R. ve Diğerleri (2001): **Child abuse in Turkey: An Experience in Overcome Denial and A Description of 50 Cases,** Child Abuse Neglect,(25).
- Orwin, H. G. (1997): **Ergenlik Çağındaki Çocuğunuzu Anlamanın Yolları,** Çeviren: Ayşe Güren, HYB Yayıncılık, Ankara.
- Peleikis, D., Mykletun, A. & Dahl, A. (2005): **Long Term Social Status And İntimate Relationship in Women With Childhood Sexual Abuse Who got Outpatient Psychoterapy For Anxiety Disorder And Depression,** Nordic Journal Of Psychiatry,59:1
- Polat, O. (2001): **Çocuk ve Şiddet,** Der Yayınları, İstanbul.

Sayı, M. Ve Diğerleri (2002): **Erken Ergenlik Döneminde Duygusal Gereksinimler, Aile ile Çatışma Alanları ve Benlik Kavramı: Betimsel Bir İnceleme**, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 9(3) .

Snell, W. E. JR., & Finney, P, D.(1993): **Measuring Relational Aspects Of The Self: Relational-Esteem, Relational-Depression And Relational Preoccupation**, Contemporary Social Psychology, 17, 44-55.

Tencer, H. L. (2002): **Verbal And Emotional Abuse As Predictors Of Change in Close Friendship in Early Adolescence**, Society For Research In Adolescence,4,771-779.

Yılmaz, G., İşiten, N. Ertan, Ü. Ve Öner, A. (2003): **Bir Çocuk İstismarı Vakası**, Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Dergisi, 46, 295-298.

Zuravin, S.J. & Fontanella, C. (1999): **The Relationship Between Child Sexual Abuse and Major Depression Among Low-Income Women: A Function Of Growing Up Experiences**, Child Maltreatment,4, 3-12.